

Papagena

Ein Handlungsstrang aus der Zauberflöte Trilogie

Egy cselekményszál a Búbájsíp trilógiából

Inhaltverzeichnis / Tartalomjegyzék

Einführung / Bevezetés.....	2
Das Spiel soll beginnen! / Kezdődjék a játék!.....	4
I. Mozart – Schikaneder: Die Zauberflöte (1791).....	4
20. Ein Mädchen oder Weibchen (Papageno).....	5
20.1 (Rede) Da bin ich schon (Papagena (als alte Weib), Papageno).....	5
21. Finale.....	6
21.7 Klinget, Glöckchen (Papageno, 3 Knaben).....	7
21.8 Pa, pa, pa (Papagena, Papageno).....	7
II. Winter – Schikaneder: Das Labyrinth (1798).....	8
03. Lalalera (Papagena, Papageno).....	9
07. Man glaubt von den Männern (Papageno).....	10
09. Trinket und singet (Ganze Papageno-Familie).....	10
15. Nun adieu (Papageno).....	11
20. Finale.....	12
20.2 Schleppt hierher (Monostatos, Papagena, Alle Papagenos).....	12
20.3 Gelt, Weibchen (Papageno, Papagena).....	14
III. Goepfart – Stommel (– Goethe): Sarastro (1891).....	15
04.1 Was hast du denn (Papagena, Papageno, Chor).....	16
04.2 Eiertanz (ohne Worte).....	22
04.3 Aus gold'nem Wolkenthore (3 Knaben, Papagena, Aurora, Papageno).....	22

Einführung / Bevezetés

Mozarts Zaubерflöte ist vielleicht das bekannteste und meistgespielte Werk des Opernrepertoires. Seit ihrer Uraufführung im Jahr 1791 wird sie ununterbrochen gespielt. Heute gibt es in fast allen großen Opernhäusern regelmäßige Aufführungen.

Im Vergleich dazu kennen nur wenige Menschen die Fortsetzung des Märchens. Dabei wird Vielen, die die Zaubерflöte einmal aufmerksam gesehen haben, aufgefallen sein, dass sie zu abrupt endet: Die beiden Liebenden überstehen nur zwei der versprochenen vier Proben. Wahrscheinlich musste das Werk schnell zur Aufführungsreife gebracht werden, so dass sich das Ende der Handlung nicht so entfaltet, wie es nach dem ersten Akt zu erwarten wäre.

Darüber hatten sowohl Schikaneder, welcher Librettist (sowie Produzent, Regisseur, Theaterleiter und Papageno) der Zaubерflöte war, als auch Goethe, der im Jahre 1794 als Intendant des Weimarer Theaters auch die Zaubерflöte inszenierte, nachgedacht.

Schikaneder schrieb das Libretto für die Fortsetzung, deren Handlung am Ende der Zaubерflöte ansetzt. Da Mozart nicht mehr lebte, beauftragte er den bayerischen Komponisten Peter von Winter mit der Vertonung, welcher von der Nachwelt als der bedeutendste deutschsprachige Opernkomponist der Zeit zwischen Mozart und Weber angesehen wird. Winter schrieb die Musik mit der Absicht, sie zu einer musikalischen Fortsetzung von Mozarts Zaubерflöte zu machen. Das Werk wurde 1798, sieben Jahre nach der Uraufführung der Zaubерflöte, unter dem Titel „**Das Labyrinth oder der Kampf mit den Elementen**“ vollendet und uraufgeführt. In den folgenden drei Jahren gab es 67 Vorstellungen, wobei die Zaubерflöte und das Labyrinth jeweils an zwei aufeinanderfolgenden Abenden aufgeführt wurden.

Goethe begann 1795 eine eigene Fassung der Fortsetzung, die er jedoch nicht vollendete. Als das Labyrinth uraufgeführt wurde, gab er seinen Entwurf endgültig auf. Das vollendete Fragment, das für einen kurzen Akt ausgereicht hätte, wurde 1802 veröffentlicht und ist der Nachwelt erhalten geblieben.

<https://www.projekt-gutenberg.org/goethe/zauber2/zauber2.html>

Die Handlung von Goethes Version beginnt ein Jahr nach der Unterbrechung der Zaubерflöten-geschichte. Schikaneders Labyrinth spielt also

Mozart Varázsfuvolója az operairodalom talán legismertebb és legtöbbször játszott műve, az 1791-es bemutató óta folyamatosan műsoron van, napjainkban szinte minden jelentős operaházban rendszeresen játsszák.

Ehhez képest kevesen ismerik a mese folytatását, bár az többeknek feltűnhetett, akik legalább egyszer végignézték már a Varázsfuvolát, hogy túl hirtelen van vége, a beígért négyféle próbából is csak kettőt szenvedtek végig a szerelmesek. Valószínűleg gyorsan kellett előadásra kész állapotba hozni a művet, így nem bontották ki a cselekmény végét annyira, mint ahogy az első felvonás alapján várni lehetett.

Ezen többen is elgondolkodtak annak idején, egyrészt Schikaneder, aki a Varázsfuvola szövegírója (valamint producere, rendezője, színházigazgatója és Papagenója) volt, másrészt Goethe, aki a weimari színház intendánsaként 1794-ben szintén színre vitte a Varázsfuvolát saját rendezésében.

Schikaneder megírta a folytatás szöveggönyvét, amelynek a cselekménye ott kezdődik, ahol a Varázsfuvola abbamaradt, és mivel Mozart nem élt már akkor, a megzenésítésre felkérte Peter von Winter bajor zeneszerzőt, akiről azt tartja az utókor, hogy a Mozart és Weber közötti időszak legjelentősebb német nyelvű operaszerzője volt. Winter megírta a zenét azzal az igyekezettel, hogy az Mozart Varázsfuvolájának a folytatása legyen zenei értelemben is. A mű elkészült, 1798-ban mutatták be, 7 évvel a Varázsfuvola bemutatója után, „**Das Labyrinth oder der Kampf mit den Elementen**” (A labirintus, avagy harc az elemekkel) címmel. Ezután 3 év alatt 67 olyan előadást ért meg, amelyben két-két egymást követő este játszották a Varázsfuvolát és a Labirintust.

Goethe még 1795-ben állt neki a saját folytatás-verziójának, de nem fejezte be, és amikor a Labirintust bemutatták, végleg felhagyott a folytatással. Az elkészült töredéket, amely egy szűk felvonásra lett volna elég, 1802-ben kiadta nyomtatásban, így megmaradt az utókornak, és *Tandori Dezső fordításában magyarul is fellelhető.*

<https://www.holmi.org/1991/12/johann-wolfgang-goethe-a-varazsfuvola-masodik-resz-tandori-dezso-forditasa>

Goethe verziójának cselekménye egy évvel a Varázsfuvola meséjének félbeszakadása után kezdődik, vagyis a Labirintus meséje teljes egészében

auch zeitlich vor Goethes Geschichte, die erst 100 Jahre nach der Zauberflöte als Oper aufgeführt wurde. 1888 verarbeitete der Dramatiker Gottfried Stommel (1847-1933) die Geschichten zu einem dreiaktigen Opernlibretto mit dem Titel „**Sarastro**“, vertont vom spätromantischen Komponist Karl Eduard Goepfert (1859-1942), der bei Franz Liszt in Weimar studiert hatte. Ein gedruckter Klavierauszug der Oper wurde 1891, zum 100. Todesjahres Mozarts, veröffentlicht.

In der vorliegenden Auswahl haben wir einen der Handlungsstränge aus den drei Opern gewählt: Wir erzählen die Geschichte von Papagena, der Figur, die mir am liebsten ist. Papagena hat einen unverdientermaßen kleinen Auftritt in der Zauberflöte, mit zwei kurzen Prosadialogen mit Papageno, der sich als alte Frau verkleidet, und einem kurzen, aber brillanten Duett mit Papageno im Finale der Oper. In den Folgeoperen hat sie auch Duette und einige Szenen mit mehreren Charakteren, aber keine Solo-Arien in der gesamten Trilogie.

Die Texte der ausgewählten Gesangsauszüge werden im deutschen Original und in ungarischer Übersetzung veröffentlicht. Wird eine ältere ungarische Übersetzung verwendet, so ist der Übersetzer *kursiv gesetzt* angegeben. Wo nicht angegeben, handelt es sich um meine eigenen Übersetzungen.

Die Ausschnitte sind mit einem Erzählertext verknüpft, der in einem Vortrag gesprochen werden muss, damit die Zuhörer den Kontext der Geschichte verstehen.

Die Nummerierung der Auszüge gibt deren Position in den Originalwerken an.

megelőzi a Goethe-i történetet, amelynek operába foglalása 100 évvel a Varázsfuvola keletkezése után történt meg. 1888-ban Gottfried Stommel (1847-1933) drámaíró kerekítette ki a történetet három-felvonásos operalibrettóvá „**Sarastro**” címmel, amelyet Karl Eduard Goepfert (1859-1942) késő romantikus zeneszerző (aki Weimarban Liszt Ferenc tanítványa volt) zenésített meg. Az elkészült opera nyomtatott zongorakivonatát 1891-ben, Mozart halálának 100. évfordulóján adták ki.

Jelen válogatásban a három operán átívelő cselekményszálakból választottunk ki egyet, amely a számomra legkedvesebb szereplő, Papagena történetét meséli el. Papagena a Varázsfuvolában méltatlanul keveset szerepel, van két rövid prózai párbeszéde, amit öregasszonynak álcázva folytat Papagenóval, valamint az opera fináléjában van egy rövid de brilliáns duettje szintén Papagenóval. A folytatás-operákban szintén duettjei vannak, illetve egy-egy több szereplős jelenetben is szóhoz jut, de szóló áriája egy sincs az egész trilógiában.

A kiválasztott énekes részletek szövegét eredeti német nyelven és magyar fordításban is közöljük. Ahol régebbi magyar fordítást használunk fel, ott megjelöljük a fordító személyét. Ahol nincs megjelölve, azok a saját fordításaim.

A kiragadott részleteket narrátorszöveggel köttjük össze, amelyet előadás esetén el kell mondani, hogy a hallgatóság értse a történet összefüggését.

A részletek feltüntetett sorszámai az eredeti művekben elfoglalt helyüket fejezik ki.

Das Spiel soll beginnen! / Kezdődjék a játék!

Wir führen ein Märchen mit Musik und Gesang auf, dessen Handlung und musikalische Ausschnitte aus drei Opern stammen, die wir zusammen willkürlich die Zauberflöten-Trilogie genannt haben.

Die drei Opern:

Mozart - Schikaneder: **Zauberflöte** (1791)

Winter - Schikaneder: **Labyrinth** (1798)

Goepfert - Stommel (- Goethe): **Sarastro** (1891)

Der ausgewählte Handlungsstrang ist die gemeinsame Geschichte von Papagena und Papageno, die im 2. Akt der „Zauberflöte“ beginnt und sich bis zum 3. Akt des „Sarastro“ verfolgen lässt.

Egy mesét adunk elő zenével és énekelve, melynek cselekményét és zenei részleteit három operából ragadtuk ki, mely három operát együtt önkényesen Búbájsíp trilógiának neveztük el.

A három opera:

Mozart – Schikaneder: **Varázsfuvola** (1791)

Winter – Schikaneder: **Labirintus** (1798)

Goepfert – Stommel (– Goethe): **Sarastro** (1891)

A kiragadott cselekményszál Papagena és Papageno közös története, amely a „Varázsfuvola” 2. felvonásában kezdődik, és a „Sarastro” 3. felvonásáig követhetjük nyomon.

I. Mozart – Schikaneder: Die Zauberflöte (1791)

Bevor wir Papageno und Papagena in diesem Teil der Geschichte begegnen, wird Prinz Tamino von einer wahnsinnigen Witwe - der Königin der Nacht - dazu verleitet, ihre einzige Tochter Pamina aus der Gefangenschaft des bösen Sarastro zu befreien. Während des Rettungsvorhabens verlieben sich Pamina und Tamino ineinander. Sie erkennen, dass das einzige Böse in Sarastros Reich der psychopathische Monostatos ist. Dieser kann seine Hormone nicht kontrollieren und versucht sich an Pamina heranzumachen, wird aber bald von Sarastro vertrieben. Der Plan der Königin der Nacht, ihre Tochter zurückzugewinnen, wird durch die sich anbahnende Liebe zwischen Pamina und Tamino gefährdet. Daher sucht sie in Monostatos einen weiteren Verbündeten. Sie versucht dessen Instinkte auszunutzen und verspricht ihm Paminas Hand, wenn er ihrem Racheplan gegen Sarastro zum Erfolg verhilft.

Die Geschichte von Papagena beginnt mit Papageno, einem in Federn gekleideten Vogelfänger unbekannter Herkunft, der erst mit Tamino und dann mit Pamina befreundet ist. Es waren Papagenos Begierden, die Papagena in die Geschichte brachten. In der Arie des Papageno aus dem 2. Akt der Zauberflöte hören wir von diesen Sehnsüchten.

Während der Arie wird das wundersame Glockenspiel wiederholt gespielt, und seine Wirkung auf die Frau bleibt nicht aus, wie wir noch sehen werden.

A történetnek a vizsgálódásunk tárgyát megelőző részében Tamino herceget megpróbálja rávenni a dilis özvegy éjkirálynő, hogy egyszem lányát, Paminát szabadítsa ki a gonosznak mondott Sarastro fogságából. De csak annyit sikerül elérnie, hogy Pamina és Tamino egymásba szeretnek, és felismerik, hogy Sarastro birodalmában a gonosz-ságot egyedül a pszichopata Monostatos képviseli, aki nem bír a hormonjaival és nyomolni próbál Paminára, de Sarastro hamarosan elzavarja. Az éj királynője Tamino által csak messzebb került tervétől, hogy lányát visszaszerezze, ezért újabb szövetségest keres Monostatos személyében, akinek az ösztöneire próbál építeni, és még Pamina kezét is odaígéri neki, amennyiben sikerre segíti az éjkirálynő Sarastro elleni bosszútervét.

Papagena történetét Papagenóval kezdjük, az ismeretlen származású tollas öltözetű madárfogóval, aki jó barátságba került Taminóval, majd Paminával is. Papageno vágyai hívták be a történetbe Papagenát. A Varázsfuvola 2. felvonásából való Papageno-áriában ezekről a vágyakról hallhatunk.

Az áriát a fellelhető legrégebbi magyar fordításban adjuk elő, Versegly Ferenc 1795-ben lefordított szövegével. Versegly Ferencről tudni lehet, hogy nem csak költő és nyelvész volt, hanem kiváló dalszöveg fordító is. Az akkor még nyugaton is új műfajnak számító műdal-irodalom magyar nyelvre ültetésének úttörője volt. A Varázsfuvolából összesen 9 énekszámot fordított le magyarra, többek között a most következő Papageno-áriát is.

Az ária közben többször megszólal a csodatévív harangjáték is, melynek a hatása nem marad el, odacsalogatja a nőt, amint látni fogjuk.

20. Ein Mädchen oder Weibchen (Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/20_ein_maedchen_u_verseghy_gl.pdf
http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/20_ein_maedchen_u_verseghy_gl.mp3

Ein Mädchen oder Weibchen
wünscht Papageno sich!

O so ein sanftes Täubchen
wär' Seligkeit für mich!

Dann schmeckte mir Trinken und Essen;
dann könnt' ich mit Fürsten mich messen,
des Lebens als Weiser mich freun,
und wie im Elysium sein.

Ach kann ich denn keiner von allen
den reizenden Mädchen gefallen?

Helf eine mir nur aus der Not,
sonst gräm ich mich wahrlich zu Tod.

Wird keine mir Liebe gewähren,
so muss mich die Flamme verzehren!
Doch küsst mich ein weiblicher Mund –
so bin ich schon wieder gesund.

Egy lyánka, vagy menyecske
kell Papagénónak.

Csak illyen gerliczécske
tehetne boldognak.

Melly bölcsen, melly édesen élnék,
sok herczeggel meg nem cserélnék,
ha volna ölemben egy szív,
melly férje' szerelmében hív.

Nincs lángomat a' ki megszánnya,
melly szívemet fellegig hánnya?

Ah! ennyi leányka közül
szavamra csak egy sem hevül.

Ha lángomat senki sem ójtya,
még mellyemet végre megfojtya.
De csókol egy asszonyi száj,
egyszerre meg semmim sem fáj.

20.1 (Rede) Da bin ich schon (Papagena (als alte Weib), Papageno)

Weib (*tanzend, und auf ihren Stock stützend.*)
Da bin ich schon, mein Engel!

Öregasszony (*botjára támaszkodva betáncol*)
Itt vagyok, angyalom!

Papageno
Was? Du hast dich meiner erbarmt?

Te könyörültél meg rajtam?

Weib
Ja, mein Engel!

Igen, angyalom!

Papageno
Und das soll mein Glück sein!

Ez az én szerencsém!

Weib
Wenn du mir versprichst, mir ewig treu zu bleiben,
dann sollst du sehen, wie zärtlich dein Weibchen
dich lieben wird. O wie will ich dich umarmen,
dich liebkosen, dich an mein Herz drücken!

Ha megígéred, hogy örökké hűséges leszel
hozzám, akkor meglátod, milyen gyengéden
fog szeretni a hitvesed. Ó, hogy foglak ölelni,
simogatni, szívemhez szorítani!

Papageno
Auch ans Herz drücken?

Szívedhez szorítani?

Weib
Komm, reiche mir deine Hand!

Gyere, nyújtsd a kezed!

Papageno
Nur nicht so hastig, lieber Engel! So ein Bündnis
braucht doch auch seine Überlegung.

Ne kapkodj, drága angyalom! Egy ilyen
kapcsolatot át kell gondolni.

Weib

Papageno, ich rate dir, zaudre nicht. Deine Hand, oder du wirst für immer hier eingekerkert.

Papageno

Eingekerkert?

Weib

Bei Wasser und Brot. Ohne Freund, ohne Freundin musst du leben, und der Welt auf immer entsagen.

Papageno

Wasser und Brot? Der Welt entsagen? Nein, da will ich doch lieber eine Alte nehmen, als gar keine. Hier, da hast du meine Hand, mit dem Versprechen, dass ich dir immer treu bleiben werde, (*für sich*) solange ich keine Schönerer sehe.

Weib

Das schwörst du?

Papageno

Ja, das schwöre ich!

(Weib verwandelt sich in Papagena.)

Pa – Pa – Papagena!

(Er will sie umarmen, aber sie verschwindet)

Papageno, én azt mondom, ne tétovázz. Add a kezed, különben örökre itt ragadsz bezárva.

Bezárva?

Kenyéren és vízen. Barát és barátnő nélkül, örökre lemondva a világról.

Kenyéren és vízen? Lemondva a világról? Nem, inkább egy öregasszonyt választok, mint senkit. Itt a kezem, ígérem, hogy mindig hű maradok hozzád (*magában*) amíg nem találok szebbet.

Esküszöl?

Igen, esküszöm!

(A nő átalakul Papagenává.)

Pa – Pa – Papagena!

(Meg akarja ölelni, de a lány eltűnik.)

21. Finale

Währenddessen wirft Pamina an einem anderen Ort fast ihr Leben weg, da sie glaubt, Tamino habe sie für immer verlassen. Jedoch wird sie von drei auf Wolken fliegenden Knaben gerettet und kurz darauf ist sie wieder mit Tamino vereint.

Papageno aber ist sehr verzweifelt und versucht Papagena zurückzurufen. Jedoch ohne Erfolg. Die naheliegende Lösung, abermals die magischen Glocken zu läuten, fällt ihm nicht ein. Als er sich schon an einem Baum aufhängen will, eilen auch ihm die drei Knaben zur Hilfe und erinnern ihn an das magische Glockenspiel.

Közben egy másik helyszínen Pamina kis híján eldobja életét azt híven, hogy Tamino örökre elhagyta, de a felhőkön röpködő három fiú megmenti, és nem sokkal később Taminóval is találkozhat.

Papageno is nagyon elkeseredik, megpróbálja Papagenát visszahívni, de sikertelenül. Már arra készül, hogy felkösse magát egy fára, nem jut eszébe a kézenfekvő megoldás, hogy kellene egy kicsit csörömpölni a varázsos csengettyűvel, ehhez is a három fiúra van szükség, hogy eszébe juttassák.

A most következő részleteket Harsányi Zsolt fordításában adjuk elő, melyet az opera 1913-as felújításához írt.

21.7 Klinget, Glöckchen (Papageno, 3 Knaben)

http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/21_7_klinget_u_harsanyi.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/21_7_klinget_u_harsanyi.mp3

Papageno

Klinget, Glöckchen, klinget,
schafft mein Mädchen her!

Klinget, Glöckchen, klinget,
bringt mein Weibchen her!

Csengess, csengess, csengőm,
hozd el nékem őt,
pengjen hangod zengőn,
hozd a drága nőt!

3 Knaben

Nun, Papageno, sieh' dich um!

Nos Papageno, erre nézz!

21.8 Pa, pa, pa (Papagena, Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/21_8_papapa_u_harsanyi.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/mozart/zauberflote/21_8_papapa_u_harsanyi.mp3

Papageno

Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Papagena!

Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Papagena!

Papagena

Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Papageno!

Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Pa – Papageno!

Papageno

Bist du mir nun ganz gegeben?

Légy a párom, édes lelkem,

Papagena

Nun bin ich dir ganz gegeben.

Légy a párom, édes lelkem,

Papageno

Nun so sei mein liebes Weibchen!

légy a szívem drága gyöngye,

Papagena

Nun so sei mein Herzenstäubchen!

légy a szívem drága gyöngye,

Beide

Welche Freude wird das sein,
wenn die Götter uns bedenken,
unsrer Liebe Kinder schenken,
so liebe kleine Kinderlein,
so liebe kleine Kinderlein,
so liebe kleine Kinderlein!

(mindketten)

Ó, be jó lesz, ó, be szép,
ránk az ég az áldást szórja,
és a házra száll a gólya,
hogy hozzon nekünk kis babát,
egy rózsaszínű, folyton síró,
folyton rívó kis babát!

Papageno

Erst einen kleinen Papageno!

Jó majd egy kicsi Papageno,

Papagena

Dann eine kleine Papagena!

és még egy kicsi Papagena,

Papageno

Dann wieder einen Papageno!

Papagena

Dann wieder eine Papagena!

Beide

Papageno! Papagena! Papageno! Papagena!

Es ist das höchste der Gefühle,
wenn viele, viele,

Pa-Pa-Pa-Pa-geno, Pa-Pa-Pa-Pa-gena
der Eltern Segen werden sein.

(Beide ab)

és még egy kicsi Papageno,

és még egy kicsi Papagena,

Papageno! Papagena! Papageno! Papagena!

A legszebb kincs, mit ember bírhat,
ha sírnak, rínak,

Pa-Pa-Pa-Pa-geno, Pa-Pa-Pa-Pa-gena
és nőnek sorba, mint a síp.

(Mindketten el)

Danach begegnen wir unseren Helden in der Zauberflöte nicht mehr. Im letzten Teil des Finales erinnert Monostatos (der bereits in den vorangegangenen Episoden versucht hat, Paminas Hand zu erzwingen) die Königin der Nacht an ihr früheres leichtsinniges Versprechen: Sie wolle ihm Pamina zur Frau geben, wenn er ihr bei ihrem Racheplan hilft. Die Königin versichert ihm die Aufrichtigkeit ihres Versprechens, aber da öffnet sich der Boden unter ihnen und sie versinkt mitsamt ihren Dienern.

Die Strahlen der Sonne vertreiben die Nacht, und die Macht des Intrigantin ist zerstört.

Pamina und Tamino, die sich in Feuer und Wasser bewährt haben, werden in etwas eingeweiht, doch wir wissen nicht genau, worin. Die Details sind unklar.

Ezután a Varázsfuvolásban már nem találkozunk hőseinkkel. A finálé befejező részében Monostatos (aki az előzményekben már megpróbálta Paminát magához kényszeríteni) emlékezteti az éj királynőjét korábbi könnyelmű ígéretére, miszerint neki adja Paminát, ha sikerre segíti a királynő bosszútervét. A királynő ismételten biztosítja ígérete komolyságáról, de megnyílik alattuk a föld, és szolgálóikkal együtt elsüllyednek.

A napsugarak elűzik az éjszakát, a cselszövő hatalma megsemmisül.

Pamina és Tamino, akik a tűz és víz próbáját is kiállták, beavattatnak, nem tudjuk pontosan hogy mibe, a részleteket homály fedi.

II. Winter – Schikaneder: Das Labyrinth (1798)

Zu Beginn der Oper Labyrinth wird enthüllt, dass die Königin der Nacht und ihre Hofdamen durch den Untergang nicht zu Schaden gekommen sind. Sie sind im Begriff, einen neuen, noch hinterhältigeren Racheplan zu schmieden. Dieser betrifft vor allem Tamino, der von der Pamina getrennt werden soll. Doch nicht Monostatos soll Tamino ersetzen, sondern ein Neuling: Tipheus.

Monostatos (der sich damit abgefunden hat, dass er Pamina aufgeben muss) nimmt sofort einen Plan B in Angriff, um Papagena für sich zu gewinnen.

Ohne von den Intrigen zu wissen, bereiten sich Papagena und Papageno fröhlich auf ihre Hochzeit vor.

A Labirintus című opera elején kiderül, hogy az éjkirálynőnek és udvarhölgyeinek nem ártott meg az elsüllyedés, sőt újabb, fondorlatosabb bosszútervnek állnak neki, mely elsősorban Tamint érinti, akit le akarnak kapcsolni Pamináról. Paminát viszont mégsem Monostatoshoz akarják kényszeríteni Tamino helyett, hanem egy újonnan belépett szereplőhöz, Tipheushoz.

Monostatos (beletörődve, hogy le kell mondania Pamináról) azonnal nekilát a B-tervnek, hogy megszerezze magának Papagenát.

Papagena és Papageno az ármánykodásról mit sem sejtve boldogan készülnek menyegzőjükre.

03. Lalalera (Papagena, Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/03lalalera_u.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/winter/03lalalera_u.mp3

Beyde.

Lalalera, Lalalera!
Lara! Lara! Lara!
Herbey, herbey ihr Leute
Um unser Glück zu sehn,
Wie wir voll hoher Freude
Das Hochzeitfest begehnt!

Lalalera, Lalalera !
Lara! Lara! Lara!
Most jöjjetek körünkbe,
örüljete velünk,
a boldogság reménye,
hogy menyegzőt ülünk.

Papageno.

Nun bist du Papagena
Mein liebes trautes Weib!

Te drága Papagena,
most asszonyom vagy már!

Papagena.

Nun bist du Papageno,
Mein Mann, mein Zeitvertreib!

Te drága Papageno,
e szív epedve vár!

Beyde.

Lalalera
Nun fühl ich erst die Wonne,
Wenn man ein (Männchen/Weibchen) hat.
Es wärmet wie die Sonne
Wenn man ein (Männchen/Weibchen) hat.

Lalalera
A boldogságot érzem,
mit ad e kismadár,
a lelkünk tűzzel tölti,
mint izzó napsugár.

Papagena.

Drum Mädchen laßt euch rathen,
Ist euch ums Herzchen bang,

Ha olthatatlan vágyban
erős a szívverés,

Papageno.

So thut so, wie wir thaten,
Und säumet euch nicht lang!
Nicht lang, nicht lang!

ne tétovázz tovább,
házasodj meg és ne késs,
Ne késs, ne késs!

Beyde.

Wählt euch nach eurem Herzen,
Ein Liebchen, das euch küßt,
Und fühlt in frohem Scherzen
Wie süß die Liebe ist.
Wie süß die Liebe ist.
Wie süß die Liebe ist.
Lalalera, lara!

A szív szavát megértve
találd meg párodat,
és senki más ne kérje
az édes csókotat,
az édes csókotat,
az édes csókotat.
Lalalera, lara!

In der Zwischenzeit versuchen die Hofdamen der Königin der Nacht, Pamina und Tamino zu verführen. Hierzu haben sie sich die als Amor und Venus verkleidet und einen starken Pflanzentrunk gebraut.

Eközben az éjkirálynő udvarhölgyei Ámornak és Vénusznak álcázva, valamint egy ütős növényfőzetet is összekotyvasztva megpróbálják Paminát és Taminót levenni a lábukról,

So wollen sie Taminos und Paminas Sinne betäuben und ihre Instinkte verwirren. Ihr böser Plan, sie gegeneinander aufzuhetzen, gelingt fast. Doch Sarastro nutzt seine eigene Magie, um den Zauber zu brechen und die beiden Damen zu vertreiben.

In der Zwischenzeit stellen die Hohepriesterin und ihre beiden Priesterinnen Papagenos Treue auf die Probe, aber Papageno besteht die Prüfung, was er in einer Arie mit Genugtuung quittiert:

értelmüket elkábítva, ösztöneiket összezavarva el akarják csábítani őket. Gonosz tervük – hogy egymás ellen uszítsák őket – szinte már sikerül, de Sarastro saját bűbájhatalmát bevetve megtöri a varázst, és elzavarja a két némbert.

Közben a főpapnő és két papnője Papageno hűségét is próbára teszi, de Papageno kiállja a próbát, amit elégedetten nyugtáz egy áriában:

07. Man glaubt von den Männern (Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/07man_glaubt_u.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/winter/07man_glaubt_u.mp3

Papageno.

Man glaubt von den Männern jetzt nimmer,
Daß einer beständig mehr sey —
Ihr Mädchen, ich beßre mich immer,
Nur ich bin alleine noch treu.
Ich bin für die Treue gebohren,
Und käme ein Engel daher,
Verstopf ich mit Baumwoll die Ohren,
Und höre und sehe nichts mehr.
Sonst lockten die Mädchen: De, de!
So macht ichs wie Lämmer: He, he!

Egy férfiról nem hiszi senki,
hogy egy nőnél megmarad ő,
de engem már meg lehet nézni,
csak én vagyok mindvégig hű.
A hűségre születtem én
és ha jönne egy angyal felém,
a fülem jól be lesz majd tömve,
és nem hallok, nem látok én.
Ha csábítón szólít: „Gyere”,
csak játszom a birkát: „Bee, bee.”

Getrennt voneinander werden Pamina und Tamino im unterirdischen Labyrinth einer weiteren Prüfung unterzogen. Die Königin der Nacht nutzt dies aus, um Pamina mit Hilfe ihrer mohrischen Diener zu entführen und sie mit Tipheus zu verheiraten.

In der Zwischenzeit stößt Papageno im Wald zufällig auf eine Hütte, in der ein Ehepaar mittleren Alters mit vielen Kindern lebt, einige davon erwachsen, andere minderjährig. Diese Familie entpuppt sich als Papagenos Eltern und Geschwister, die das lang vermisste Familienmitglied willkommen heißen. Als sie erfahren, dass er heiraten wird, ist die Freude groß, und sie feiern.

Paminát és Taminót egymástól elválasztva újabb próbának vetik alá a földalatti labirintusban. Ezt kihasználva az éj királynője a szerezsen szolgák segítségével elrabolja Paminát, akit Tipheushoz akar férjhez adni.

Közben az erdőben Papageno véletlenül rálel egy kunyhóra, ahol egy középkorú házaspár lakik sok gyerekkel, akik között vannak már felnőttek is, de még kiskorúak is. Kiderül, hogy ez a család Papageno szülei és testvérei, akik örömmel fogadják a rég elveszett családtagot. Miután megtudják hogy házasodik, örömük ünnepléssé fokozódik.

09. Trinket und singet (Ganze Papageno-Familie)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/09trinket_und_singet_u.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/winter/09trinket_und_singet_u.mp3

Familie Papageno.

Trinket und singet, Esset und springet,
Trinket und singet, Esset und springet,
Fühlet das Leben Heiter und froh.
Geistige Reben Machen uns so.

Szálljon az ének, fogyjon az éték,
borban a lélek, sírni ma vétek.
Ugrani kell ha kedvetek jó,
folyjon a bor, a kedvet adó.

Papageno hat sein Weibchen,
Und das Weibchen ihren Mann.

Papagenonak van asszonya
s az asszony férje ő.

Stimmt mit frohem Muthe an:
Segen den verliebten Täubchen
Es lebe Braut und Bräutigam!
Es leben die Jungen Papa papagenos!
Es leben die Alten Papa papagenos.
Trinket und singet, Esset und springet ...
(wie oben)

Boldog szívből zengjen már:
Áldott légy, új házaspár,
új menyasszony és vőlegény!
És boldogan éljenek az ifjú Papagenók,
és boldogan éljenek az idős Papagenók.
Szálljon az ének, fogyjon az éték,
(mint fent)

In der Zwischenzeit trifft Tamino ein und bittet
Papageno um Hilfe bei der Suche nach der ent-
führten Pamina. Papageno geht mit ihm.

Közben Tamino is megérkezik, aki segítséget
kér Papagenótól az elrabolt Pamina felkutatására.
Papageno távozik.

15. Nun adieu (Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/15nun_adieu.pdf (deutsch)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/15nun_adieu_u_gdur.pdf (magyar)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/15nun_adieu_u_gdur.mp3

<https://youtu.be/1Mkgc3BBcgM>

Papageno.

Nun Adje, ich reis, ihr Schätzchen
Reis in Mond, doch ohne Weib;
Ich hab noch ein leeres Plätzchen,
Wer geht mit zum Zeitvertreib?
Also keine? wirklich keine?
Schleicht mir gar kein Weibchen nach?
Nun, vielleicht kommt doch noch eine,
Dort erwart' ich sie am Bach.

Vár az út, most itt a búcsú,
itt hagyom az asszonykám,
van egy hely egy útitársnak,
mehetünk a Holdig tán.
Nem jön senki? Tényleg senki?
Sehol nem kapok egy nőt?
De ha egy el tudna jönni,
a pataknál várom őt.

Andre gehn nicht gern mit Weibchen,
Denn die Weibchen schlafen lang,
Ihre Schachteln, Päckchen, Häubchen
Machen einem Angst und bang.
Doch bey diesen Fehlern allen
Liebe ich sie treu und rein,
Hätt' der Schöpfung es gefallen,
Möcht' ich selbst ein Weibchen seyn.

Útra nem jó asszonyt vinni,
egész éjjel alszik majd,
lehet csendben mérgelődni,
mint hiába dürgő fajt.
Ám de minden nyűg dacára
neki mindent megtennék,
teremtőmnek tetszett volna,
magam is egy nő lennék.

Wollt ihr mir ein Liebchen geben,
Bring' ich neue Moden mit;
Schleyer, fein wie Spinnweben,
Ein Kasket nach Luna's Schnitt;
Speis' und Trank, die ganze Zeche
Zahl' ich auf der Reis' allein,
Was ich weiter mit ihr spreche,
Wird ihr doch das Liebste seyn.

Hogy ha jön egy úri dáma,
ruhatárat vinni kell,
divatosra szabva-varrva,
semmi nem maradhat el.
Enni, inni, jót aludni,
mind fizetni nékem kell,
s amit közben mondok néki,
lelkét bájjal töltse el!

Oder wollt ihr andre Gaben,
Die lebendig, feurig sind,

Vagy ha jön egy örült fruska,
aki forró tűzzel él,

Wollt ihr schöne Buben haben,
Jung und flüchtig wie der Wind,
Wangen, die bey'm Kuß sich sträuben,
Muntre Scherze laden ein,
Nein, nein, nein, das laß ich bleiben,
Lieber reise ich allein.

szép fiúkra vágyakozva,
gyorsan elmegy, mint a szél.
Arca lángol hogy ha csókol,
biztatóan néz fel rád,
nem, nem, nem, már sok a jóból,
egyedül kell menni hát.

Papageno gelingt es, Pamina zu befreien. Mit Hilfe der drei Knaben und der Zauberflöte finden sie auch Tamino.

Monostatos nutzt die Abwesenheit Papagenos aus und entführt Papagena mit Hilfe seiner Diener in einem schwarz gefederten Krähenkostüm. Die ganze Familie ist ihnen auf den Fersen, wobei sie einen Käfig mitnehmen. Der zurückkehrende Papageno holt sie ein und bringt das magische Glöckchen mit sich.

Papagenonak sikerül Paminát kiszabadítania. A három fiú és a bűbájflóta segítségével Taminóhoz is odatalálnak.

Papageno távollétét kihasználva Monostatos fekete tollas varjú-jelmezben szolgálai segítségével elrabolja Papagenát. Az egész család a nyomukba ered, egy ketrecet is magukkal visznek, közben a visszatért Papageno is beéri őket, akinél a bűbáj-csengettyű is kéznél van.

20. Finale

20.2 Schleppt hierher (Monostatos, Papagena, Alle Papagenos)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/20_2schleppt_hierher_u.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/winter/20_2schleppt_hierher_u.mp3

Monost.

Schleppt hierher das stolze Weibchen! —
Nun gib Antwort, scheues Täubchen!
Willst du nicht mein Liebchen seyn?
Kurz und gut — Ja oder Nein!

Ide húzd a büszke nőtényt! -
Felelj gyorsan, galambocskám,
szeretőmnek jössz-e már?
Mondj egy szót: Jössz, vagy nem!

Papagena.

Nein, nein, nein, nein, nein, nein, nein!

Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem!

Monost.

Willst du nicht mein Liebchen sein?

Babám nem leszel nekem?

Papagena.

Nein, viel lieber will ich sterben,
Als in deinen Armen seyn!

Inkább még ma ölj meg engem,
mint hogy karjaidba zárj!

Monost.

Ja, noch heute muß du sterben,

Úgy lesz, még ma meg fogsz halni,

Papagena.

Ja, viel lieber will ich sterben.

Inkább ölj meg rögtön engem,

Monost.

Willst du nicht mein Liebchen sein?

hogy ha babám nem leszel!

Papagena.

Nein, viel lieber will ich sterben.

Inkább ölj meg rögtön engem!

Monost.

Brüder, packt die Spröde an!
Hurtig, Brüder, packt sie an!
Bindet an den Baum sie an,

Gyorsan fogjátok meg őt,
ezt a rideg, büszke nőt
kössétek a fához jól!

Papagena.

Papageno! weh mir Armen!
weh mir Armen!
Hört kein Mensch mein Klagen nicht?

Papageno! Jaj nekem már!
Jaj, ha ő se
hallja meg mit ajkam szól!

Monost.

Laßt sie zappeln ohne Gnaden; —
Hohlet Fackeln, dürres Reis.
Hohlet Fackeln, dürres Reis. —
Hier sollst du lebendig braten,
Dann wirst du der Raben Speis’.

Könyöröghetsz, esedezhetsz,
de a rőzse lábaddnál
és a fáklya lángol már,
Itt most élve meg fogsz sülni,
és a hollók torka vár.

Papagena.

Gute Götter! habt Erbarmen,
habt Erbarmen, weh mir Armen!
Ach! Hört kein Mensch mein Klaggeschrei?
Gute Götter! habt Erbarmen,
Straft den schwarzen Bösewicht.

Atya Isten! Szabadíts meg!
Ments meg engem! Ments meg engem!
Nem ment meg engem senki már?
De a büntetésed meglesz,
a pokolnak mélye vár!

Monost.

Leere Drohung, leeres Plaudern!
Zündet an! – Was soll das Zaudern?

Üres fenyegetés, nem más!
Tüzet alá, gyorsan gyújtsad!

Papagena.

Kannst du denn so grausam seyn?

Ily kegyetlen hogy lehetsz?

Monost.

Wenn die Gluth ums Näschen spritzelt,
Sänk sie mir wohl gern in Arm;
Wenn die Flamm' das Füßchen kützelt,
Wird ihr Herzchen sicher warm.
(Papageno spielt in der Ferne sein
Glöckchenspiel.)

Majd ha füst csavarja orrát,
lenne inkább nálam már,
Majd ha lángok nyalják lábát,
lesz szívében forró nyár.
(Papageno a távolban játszik a csengettyűn.
Monostatos és szolgálói lemerevednek.)

Monost.

Höll' und Teufel! Alle Wetter! —
Zündet an! — Was zaudert ihr?
Höll' und Teufel! Alle Wetter!
Was geschieht, was wird mit mir?

Ezer ördög, ezer átok,
az a rőzse égjen már,
ez a bűvös nyavalyátok,
ez a rúd ma rám is jár.

Alle Papagenos und Papagenas.

Brüder! bringt den Vogelbauer,

Ide gyertek jó nagy ketreccel

Er ist unser, sperrt ihn ein.
Wir sind lang' schon auf der Lauer; —
Sperrt den schwarzen Vogel ein!
(Er wird eingesperrt und weggebracht.)

és zárjátok be őt,
ez a kormos varjú rab már,
kattintsd rá a zárat jól!
(Bezárják és elviszik.)

Nachdem Monostatos in den Käfig gesperrt wurde, sind Papageno und Papagena erleichtert und haben ihre Lektion gelernt.

Miután Monostatost bezárják a ketrecbe, Papageno és Papagena megkönnyebbülten levonják a tanulságot.

20.3 Gelt, Weibchen (Papageno, Papagena)

http://mikolastudio.hu/opera/winter/20_3gelt_weibchen_u.pdf
http://mikolastudio.hu/opera/winter/20_3gelt_weibchen_u.mp3
<https://youtu.be/spaKiBHLKyo>

Papageno.

Gelt, Weibchen! jetzt wirst du mirs glauben,
Beym Mann ist's am besten zu seyn!

Kis párom, most látod már végre,
a legjobb egy férj oldalán!

Papagena.

Wir bleiben in Zukunft wie Tauben —
|: Ganz friedlich im Neste allein! :|

mint galambok, fészünkbe térve,
|: úgy élünk majd mindig talán. :|

Papageno.

Und laurt so ein Geyer aufs Täubchen

Ám les rád a fekete kánya,

Papagena.

So hilft mir mein Männchen heraus;
Befreyt das gefangene Weibchen,

de megvéd egy hűséges pár,
megszabadul az ember lánya

Papageno.

Und sperret den Vogel ins Haus!

és ketrecben már a madár!

Beyde.

So lebt man in wonnigem Kützel
Beym kleinen zufriedenen Schmaus,
Gibts dann auch ein kleines Scharmützel,
Was machen Verliebte sich draus?
Ich zeige dem Schwarzen die Feigen,
Mein Schätzchen du machst es wie ich;
Wenn Gusto zum Schwarzen sich zeigen
Mein (Männchen / Weibchen) so küsse nur mich!

Úgy élünk majd boldogan, szépen,
csak meglegyen minden, mi kell,
s ha néhanap cívódunk éppen,
a szerelmet nem rontja el.
Hát mutassunk fityiszt a mórnak,
kis párocskám, tedd, amit én,
ne engedj a gaz csábításnak,
a csókod már csak az enyém.

Papageno.

Wenn Gusto zum Schwarzen

Ne engedj a mórnak!

Papagena.

So küsse nur mich!
Wenn Gusto zum Schwarzen

A csók az enyém!
Ne engedj a mórnak!

Papageno.

So küsse nur mich!

A csók az enyém!

Papagena.

So küsse nur mich!

A csók az enyém!

Papageno.

nur mich!

Enyém!

Beyde.

nur mich!

Ich zeige dem Schwarzen die Feigen,
Mein Schätzchen du machst es wie ich;
Wenn Gusto zum Schwarzen sich zeigen
Mein (Männchen / Weibchen) so küsse nur mich!
So küsse nur mich!
So küsse nur mich!

Enyém!

Hát mutassunk fityiszt a mórnak,
kis párocskám, tedd, amit én,
ne engedj a gaz csábításnak,
a csókod már csak az enyém.

A csók az enyém!

A csók az enyém!

In der Zwischenzeit besiegt Tamino Tipheus in einem Zweikampf.

Die Königin der Nacht und Monostatos sind an den Felsen gekettet.

In der Handlung vergeht einige Zeit, bevor die Fortsetzung folgt. Um ein Gefühl für den Lauf der Zeit zu bekommen, können Sie sich die Klaviervariation von Joseph Wölfl über das Thema einer Passage aus der Oper Labyrinth anhören. Der Komponist wurde in Salzburg geboren und war ein Schüler von Leopold Mozart und Michael Haydn.

Eközben Tamino párbajban legyőzi Tipheust.

Az éj kirájnőjét és Monostatos odaláncolják a sziklához.

A folytatásig eltelik egy kis idő a cselekményben. Addig az idő múlásának érzékeltetésére hallgassuk meg Joseph Wölfl zongoravariációját, melyet a Labyrinth opera egyik elhangzott részletének témájára komponált. A szerzőről tudjunk annyit, hogy Salzburgban született, Leopold Mozart és Michael Haydn tanítványa volt.

http://mikolastudio.hu/opera/winter/woelfl_variationen.pdf

III. Goefart – Stommel (– Goethe): Sarastro (1891)

In Goethes Fortsetzung findet die übelste Intrige statt, zu deren Überwindung jedes Gegenmittel eingesetzt werden muss. Gottfried Stommel setzte fast hundert Jahre nach Goethe den von ihm begonnenen Libretto fort und erweckte, um dem bösesten aller Zaubereien entgegenzuwirken, ein Mädchen zum Leben: Aurora, eines der von den Göttern für das kinderlose Ehepaar Papageno geschaffenen Kinder. Aber wir wollen nicht zu weit vorpreschen, sondern ganz am Anfang beginnen.

Die Taminos haben einen Sohn, aber sie haben keinen Grund zur Freude, denn der böse Monostatos hat das Kind in einen verschlossenen goldenen Sarg gesperrt, in dem es keine Chance zu überleben hat. Sarastro gelingt es, mit etwas Magie

Goethe folytatásverziójában történik meg a leggonoszabb cselszövés, melynek leküzdésére be kell vetni minden ellenbűbájt. Gottfried Stommel közel száz évvel Goethe után folytatta a megkezdett szövegekötvet, és a leggonoszabb varázslat kivédésére életre hívott egy leánygyermeket, Aurórárt, aki a gyermektelenségtől szenvedő Papageno házaspár számára az istenek által teremtett gyermekek egyike. De ne szaladjunk előre, kezdjük az elején.

Taminóéknak fiúgyermeke született, de örülni nincs okuk, mert a gonosz Monostatos bezárta a gyereket egy többé felnyithatatlan aranykoporsóba, melyben az életben maradásra nincs esély. Sarastrónak ugyan sikerül némi bűbájjal egy kis túlélési esélyt csempészni a kapszulába, de az

eine kleine Überlebenschance in die Kapsel zu schmuggeln. Aber das funktioniert nur, solange die Kiste in Bewegung ist. Glücklicherweise war Monostatos nicht in der Lage, den versiegelten Sarg zu tragen, so dass die Priester ihn schulterten und mit der vorbeugenden Mobilisierung begannen.

Währenddessen beklagen die Papagenos vor der Waldhütte ihre kinderlose Einsamkeit. Aber die Götter haben Mitleid mit ihnen, was ihnen durch einen fernen Chor – dem Gesang der Felsen – angekündigt wird. Dieses Duett ist das größte zusammenhängende Musikstück in unserer Zusammenstellung und enthält Mozart-Zitate und Kinderlieder.

Auf das Duett folgt ohne Unterbrechung der Eiertanz, in dem die neuen (leicht vogelähnlichen) Kinderschöpfungen abwechselnd auftreten. Ebenfalls ohne Unterbrechung schließt sich die Szene an, in der Aurora bereits als schönes, halbwüchsiges Mädchen aus dem schönsten, größten Ei schlüpft.

csak addig működik, amíg a kasztni folyamatosan mozgásban van. Szerencsére Monostatos nem tudta elvinni a lezárt koporsót, így a papok vállukra vették, és megkezdték a preventív mobilizációt.

Közben az erdei kunyhó előtt papagenóék búslakodnak a gyermektelen magányukon, de az istenek megszánják őket, amiről egy távolból hangzó kórus, a bércek éneke ad hírt számukra. Ez a duett összeállításunk legnagyobb terjedelmű összefüggő zenei részlete, melyben Mozart idézetek és gyerekdalok is felismerhetők.

A duettet elválasztás nélkül követi a tojástánc, amelyben sorban megjelennek az új (kissé madárszerű) gyermekteremtmények, majd szintén szünet nélkül egybekomponálva következik az a jelenet, melyben a legszebb, legnagyobb tojásból kikel Auróra, aki már kikelésekor egy szép serdülő leánygyermek.

04.1 Was hast du denn (Papagena, Papageno, Chor)

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_1was_hast_du_denn_u.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_1was_hast_du_denn_u.mp3

Pa.

Was hast du denn, mein liebes Männchen?

Most mi lelt már, édes, jó férjem?

Po.

Ich bin verdriesslich, lass mich gehn!

Nem jó a kedvem, hagyjál már!

Pa.

Bin ich denn nicht dein liebes Hennchen,
magst du mich denn nicht länger sehn?

Nem vagyok tán a kedves tyúkod,
nem akarsz engem látni már?

Po.

Ich bin verdriesslich, bin verdriesslich!

Megöl a bánat, csak a bánat!

Pa.

Er ist verdriesslich, ist verdriesslich!
Die ganze Welt ist nicht mehr schön.

Öli a bánat, csak a bánat!
Nincs a világon semmi szép.

Beyde.

Die ganze Welt ist nicht mehr schön.

Nincs a világon semmi szép.

Po.

Was hast du denn mein liebes Weibchen?

Most mi lelt már, édes jó lelkem?

Pa.

Ich bin verdriesslich, lass mich gehn!

Nem jó a kedvem, hagyjál már!

Po.

Bist du denn nicht mein süßes Täubchen,
will unsre Liebe schon vergehn?

Kis tubicám se vagy már nékem,
édes szerelmünk múlik tán?

Pa.

Ich bin verdriesslich, bin verdriesslich!

Megöl a bánat, csak a bánat!

Po.

Was ist uns Beiden nur geschehn,
uns nur geschehn?

Mi a búbánat van velünk,
miért rág a bú?

Pa.

Ja, ja, was ist uns Beiden geschehn?

Igen, igen, most mi ez a bú?

Beyde.

Warum, ach, sind wir nicht vergnügt?
Wir wüssten gern, woran es liegt?
Die Zauberflöte schafft so viel,
so lieblich tönt das Glockenspiel,
die Hasen laufen auf den Tisch,
die Netze sind voll Aal und Fisch,
die Quelle giebt uns kühlen Wein
und unser sind die Vögelein!

A lelki béke veszve rég,
vajon mi az, mi bántja még?
A bűvös flóta ad sok jót
és halld az ékes csengőszót,
az asztalunkra nyúl kerül,
vagy sült halakkal megterül,
a tiszta víz csobogva vár
és mind miénk a sok madár!

Pa.

Ach, aber ach, was man am meisten liebt

Jaj, ám de van még egy bánatunk,

Beyde.

Drum sind wir beide so betrübt?

Így hát örülni nem tudunk.

Pa.

Es ist kein Wunder!

Oka van annak!

Po.

Freilich kein Wunder!

Oka van annak!

Pa.

Es fehlt uns,

Mert nincsen,

Po.

Ja, leider fehlen uns,

Úgy bizony, nincs nekünk,

Pa.

Wir sind doch recht unglücklich...

Szerencsétlenek vagyunk...

Po.

Ja, zu beklagen.

Úgy, csak hogy sírjunk.

Beyde.

Wir könnten froh und glücklich sein
und leiden Beide grosse Pein.
Nach den kleinen, lieben, schönen
Pa... Papa...

Pa.

ach, der Schmerz wird mich noch tödten.

Po.

Ich mag auch nicht länger flöten.

Pa.

Denke nur, sie wären da,
hüpften artig hier herum,
her zu mir und um und um
und ich lehrte sie: Papa!

Po.

Erst ein kleiner Papageno,

Pa.

dann eine kleine Papagena,

Po.

dann wieder einen Papageno.

Pa.

Nein, lieber eine Papagena.

Beyde.

Ach, wer stillet das Verlangen,
alles ist so ernst und grau!

Po.

Hätt' ich mich doch aufgehangen?

Pa.

Wär' ich wieder eine alte Frau.

Beyde.

Ach!

Chor.

Ihr guten Geschöpfe, was trauert Ihr so,
Ihr lustigen Tröpfe seid heiter und froh.

Pa.

Horch, welcher Sang?

Bár tudnánk boldogan élni már,
de otthon csak a bánat vár.
Hogy az édes, kedves, szép kis
Pa... Papa...

belepusztulok a kínba.

Többé nem fújok a sípba.

Képzeld el hogy itt van mind,
kúsznak, másznak bent és kint,
gőgicsél sok kisbaba,
azt is mondják már: Papa!

Jó egy kicsi Papageno,

majd jön egy kicsi Papagena,

majd még egy kicsi Papageno.

Nem, inkább még egy Papagena.

Vajh mi enyhít kettőnk kínján,
minden szürke, színtelen.

Lógnék bár a fának ágán!

Lényem újra vén legyen!

Ah!

Ti két jó teremtmény, a bánattal el,
a szívetek jó reménnyel töltődjen fel!

Hol szól e hang?

Horch, welcher Sang?
Wie süßer klang?

Beyde.

Es klingen die Felsen, sie singen in's Thal,
so klangen, so sangen sie früher einmal.

Po.

Ei sag', was ruft der Fels?

Pa.

Merk' auf, ich sing' es dir:

Chor+Pa.

Erfreut Euch des Lebens, geniesset der Ruh'
Euch geben die Götter ...

Po.

Nun, was geben die Götter?
Die Pa, Pa, Pa?

Chor.

Pa, Pa, Pa,

Pa.

Die Pa, Pa, Pa?

Po.

Die Papageno's?

Pa.

Die Papagena's?

Chor.

Euch geben die Götter die Kinder dazu.

Pa.

Euch geben die Götter die Kinder dazu.

Halld, milyen hang?
Mily édes hang?

A hegyfal, a bérc orom éneke száll,
elárad a völgyben és itt megtalál.

De mit dalol a bérc?

Most jól figyelj, hogy értsd:

Ma boldogra fordul az életetek,
az istenek adják ...

És mi az amit adnak?
A Pa, Pa, Pa?

Pa, Pa, Pa,

A Pa, Pa, Pa?

A Papagénók?

A Papagénák?

Az istenek adják a gyermekeket.

Az istenek adják a gyermekeket.

Po.

Ha, nun lasst uns fröhlich singen,
alle Sorgen sind vorbei;
lass das Glockenspiel erklingen
zu der Flöte Melodei,
denn das Alles hilft nicht viel,
ohne Flöt' und Glockenspiel.
Doch zuerst ein Gläschen Wein,
das soll uns gesegnet sein.
Ha, das schmeckt, ha, das schmeckt,
nun zur Arbeit, dass es fleckt.

Pa.

Wolle, grosser Geist des Lichts,
über uns erscheinen,
ach, uns Armen fehlt ja nichts,
als die lieben Kleinen.

Po.

Sage doch auch gleich dabei,
wen'ger nicht als eins, zwei, drei!

Pa.

Ja, ach ja, das bitten wir,
gieb uns wen'ger nicht als vier.

Po.

Eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben,
ei, das ist uns nicht zu viel,
acht, neun, zehn, elf, zwölf der Lieben,
ist ja wahres Kinderspiel.

Pa.

Nun ein Dutzend soll mir recht sein,
aber wahrlich Keines mehr.

Po.

Dreizehn, vierzehn, fünfzehn, sechzehn,
tanzen sie erst um uns her,
siebzehn, achtzehn, ...
neunzehn, zwanzig.

Pa.

Nein, halt ein! ...
Nein, nein, nein, nein, nein, nein.

Beyde.

Brauner, blonder Ringelreihn,
lauter holde Kindelein
ha, ha, ha, ha.

Most már boldog ének zengjen,
minden gondunk messze száll,
flóta szóljon, csengő csengjen,
táncot járjunk, hív a bál!
Minden bajban megsegít
csengettyű és búbájsíp,
és egy borral telt pohár;
ránk az áldott élet vár
Jó lesz ez, csak még egy:
érte tenni kell és megy.

Szépen kérünk téged nagy szellem,
fényeddel áldj meg,
nem hiányzik semmi más,
mint néhány szép gyermek.

Gyorsan azt is tedd hozzá,
hármad adjon, egy, két', há',

Igen, úgy, azt kérjük még,
legyen legalább is négy.

Egy, két', há', négy, öt, hat, hét,
nékünk ennyi nem sok még,
nyolcat, tízet szeretnék,
ez lesz majd a jó játék.

Egy tucatnál több már nem kell,
annyi nekünk pont elég.

Eggyet, kettőt adjunk hozzá,
annyi kell egy tánchoz még,
hetet, nyolcat, ...
húsz, húsz, húsz.

Állj meg már! ...
Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem.

Körben áll egy kisleány,
körbe járja mind ahány
ha, ha, ha, ha.

Pa.

Nein, nein, nein, nein,
es dürfen keine zwanzig sein!

Nem, nem, nem, nem,
mert húsz, az kissé sok talán.

Beyde.

Brauner, blonder Ringelreihn,
lauter holde Kindelein
ha, ha, ha, ha.

Körben áll egy kisleány,
körbe járja mind ahány
ha, ha, ha, ha.

Pa.

Jetzo zähl' ich selber auf!

De hadd számoljak most én!

Po.

Gieb nur Acht, es wächst der Hauf!

Nosza rajta, kis csibém!

Pa.

Wolle, grosser Geist des Lichts,
über uns erscheinen,
ach, uns Armen fehlt ja nichts,
als die lieben Kleinen.
Eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben,
ach, ja sieben schlank und fein

Szépen kérünk téged nagy szellem,
fényeddel áldj meg,
nem hiányzik semmi más,
mint néhány szép gyermek.
Egy, két, há, négy, öt, hat, hét,
úgy van, hét lesz jó és szép.

Po.

Nein, dabei wird nicht geblieben,
acht, neun, zehn, elf müssen's sein.

Nem, nem, hétnél meg ne álljunk,
tizenegyig menjünk még!

Pa.

Nun ein Dutzend soll mir recht sein,
aber wahrlich Keines mehr.

Egy tucatnál több már nem kell,
annyi nekünk pont elég.

Po.

Dreizehn, vierzehn, fünfzehn, sechszehn,
tanzten sie erst um uns her,
siebzehn, achtzehn, ...
neunzehn, zwanzig.

Egyet, kettőt adjunk hozzá,
annyi kell egy tánchoz még,
hetet, nyolcat, ...
húsz, húsz, húsz.

Pa.

Nein, halt ein! ...
Nein, nein, nein.

Állj meg már! ...
Nem, nem, nem.

Beyde.

Brauner, blonder Ringelreihn,
lauter holde Kindelein
ha, ha, ha, ha.

Körben áll egy kisleány,
körbe járja mind ahány
ha, ha, ha, ha.

Pa.

Nein, nein, nein, nein,
es dürfen keine zwanzig sein!

Nem, nem, nem, nem,
mert húsz, az kissé sok talán.

Po.

Einundzwanzig, zweiundzwanzig,
dreiundzwanzig, vierundzwanzig,
fünfundzwanzig, sechsund ...

Huszonegyet, huszonkettőt,
huszonhármát, huszonnégyet,
huszonötöt, huszon ...

Pa.

Halt!

(Einschlag a. d. Bühne)

Állj!

(színpadi effektus)

Po. (erschrocken)

Weh' mir! Es naht ein Unhold,
nie, nie, spürt' ich es so in meinem Knie.
(knieend)

O Geist des Lichts, ich will ja gern
bescheiden sein, halt' du nur Unheil fern.

(ijedten)

Ó jaj, belém szállt az ördög,
nem, nem, nem éreztem ily furcsát még.
(térdelve)

Nagy szellem, jöjj, ígérem már,
szerény leszek, csak űzd e rosszat el!

Pa.

Aus dunkelm Waldrevier, von trauten Plätzen,
kommt allerlei Gethier uns zu ergötzen.

A sűrű fák közül, sok búvóhelyről
jön mindenféle lény, hogy felvidítson.

04.2 Eiertanz (ohne Worte)

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_2eiertanz.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_2eiertanz.mp3

Die Thür der Hütte geht auf. Verkleidete Kinder als Enten und Gänse, kleine Eier tragend, dann Störche ebenso. Zuletzt von allen Seiten Thiere mit Eiern. Gewirre. Ein niedriger Felsen steigt auf, in dessem Innern sich ein Feuer bewegt. Auf dem Felsen ein Nest. Die Eier werden in das Nest gelegt. Hinter dem Felsen kommen nach und nach 24 Tänzerinnen hervor in grossen Eierhülsen aus Flor oder Pappe. Die Tänzerinnen nehmen zur Seite rechts und links Aufstellung. Des Felsen versinkt. Papageno, Papagena vor dem Eingang der Hütte.

Vereinfacht kann die ganze Prozedur werden, wenn ein einziges grosses Ei aus der Versenkung emporsteigt, aus dem dann jedesmal eine Tänzerin in Kostüm entschlüpft. Tanz. Dann erscheinen. Drei Genieen, die auf einem Zauberwagen ein grosses, besonders schönes, rosenrothes Ei hereinfahren.

A kunyhó ajtaja kinyílik. A kacsának, libának, majd gólyának öltözött gyerekek kis tojásokat hoznak. Végül minden oldalról állatok, tojásokkal. Kavargás. Egy alacsony szikla emelkedik, amelynek belsejében tűz lobog. A sziklán egy fészek. A tojások a fészekbe kerülnek. A szikla mögül 24 táncosnő jön ki egyenként, nagy, kartonból készült tojáshéjakban. A táncosok balra és jobbra sorakoznak fel. A szikla elsüllyed. Papageno és Papagena a kunyhó bejárata előtt.

Az egész procedúra leegyszerűsíthető, ha az elsüllyedt fészekből egyetlen nagy tojás emelkedik ki, amelyből minden alkalommal egy-egy jelmezes táncos kikel. Tánc. Ekkor megjelenik három génusz, akik egy nagy, különösen szép, rózsaszínű tojást hoznak egy varázsszekéren.

04.3 Aus gold'nem Wolkenthore (3 Knaben, Papagena, Aurora, Papageno)

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_3aus_goldnem.pdf

http://mikolastudio.hu/opera/goepfart/04_3aus_goldnem_u.mp3

3K.

Aus gold'nem Wolkenthore
gehst strahlend du uns auf,
o liebliche Aurore,

Áldott, szép életútra
jöjj hozzánk, várunk rád,
ó angyali Auróra,

zum jungen Lebenslauf.

itt élted éltet át.

Pa.

Nein, ich halt es nicht mehr aus,
voll von Kindern wird das Haus.

Mennyi gyerek, van vagy száz,
rögtön teli lesz a ház.

Au.

Papageno!

Papageno!

Po.

Ei, der bin ich, liebes Mäuschen!

Itt vagyok, szép kedves lányunk.

Au.

Papagena!

Papagena!

Pa.

Schier zu klein wird unser Häuschen!

Végül kicsi lesz a házunk.

Au.

Ich lag vom Traum befangen
in süsster Schlummernacht,
da kam der Tag gegangen,
und ich bin auf gewacht.
(kniert)

O nehmt im Glanz des Lenzen
das Pfand der Liebe auf,
und Dank wird Euch bekränzen
den späten Lebenslauf.

Rám hálót vont az álom
mint édes bódulat,
de most már úgy találom,
hogy itt a pirkadat.
(letérdel)

Po.

Sein eigen Kind verstossen,
das wäre ja Doppelsebstmord im Rückfall.
(Aurora aufhebend)
Grosse Freude kam in's Haus,
weiss nicht mehr wo ein, wo aus.

Pa.

Voll von Kindern wird das Haus,
dieses Eine söhnt mich aus.

Po.

Ei, wie sind sie nett und niedlich,
friedlich, gütlich, unterschiedlich,
gemüthlich, südlich,
ei, wie sind sie nett und niedlich.

(Papageno, Papagena und Aurora spielen mit den
Kindern.)

Pa+Po.

Eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben,

Egy, két, há, négy, öt, hat, hét,

ach ja, sieben schlank und fein,
doch dabei wird nicht geblieben,
acht, neun, zehne, müssens sein;
zweimal zehn und zweimal viere
und der letzte liebe Schatz,
alle gehen durch die Thüre,
haben in dem Hüttchen Platz.

Pa.

Ist es auch ein wenig klein,

Pa+Po.

Alle Kinder gehn hinein.

Brauner, Blonder Ringelreihn!
Lauter schöne Kindelein,
haha, haha, haha, haha, haha.

úgy van, hét lesz jó és szép.
Nem, nem, hétnél meg ne álljunk,
nyolcig, tízig menjünk még!
Nem is tudjuk már hogy mennyi,
mind megannyi drága kincs,
a kis házba befér ennyi,
de már több hely tényleg nincs.

Bár egy kissé szűk a hely,

Körben áll egy kisleány,
körbe járja mind ahány,
haha, haha, haha, haha, haha.